

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Нозимова Маъмура Саҳобиевна дар мавзӯи «Таъсири баъзе ҳосилаҳои глитсерол ба лӯбиё (*Phaseolus vulgaris* L.) ҳамчун афзоиштанзимкунанда», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 1.5.12. Физиология ва биохимияи растаниҳо пешниҳод гардидааст.

Диссертатсияи Нозимова Маъмура Саҳобиевна ба масъалае бахшида шудааст, ки барои физиология ва биохимияи растаниҳо аҳамияти воқеӣ дорад. Сухан дар бораи ҷустуҷӯи моддаҳои меравад, ки метавонанд ба сабзиш, рушд, ҳолати физиологӣ ва ҳосилнокии растанӣ таъсир расонанд. Дар шароити имрӯза, вақте ки кишоварзӣ ба воситаҳои самаранок ва нисбатан камзарар ниёз дорад, чунин таҳқиқот танҳо кори назариявӣ нест, балки метавонад аҳамияти амалӣ низ дошта бошад.

Интихоби лӯбиё ҳамчун объекти таҳқиқот дуруст ва асоснок аст. Лӯбиё зироати муҳими ғизоӣ буда, ба тағйирёбии муҳит ва таъсири моддаҳои беруна ҷавоби равшани физиологӣ медиҳад. Аз ҳамин сабаб, аз рӯйи нишондиҳандаҳои сабзиш, афзоиш, пигментҳо ва ҳосилнокӣ метавон таъсири пайвастагиҳои омӯхташударо нисбатан дақиқ арзёбӣ намуд.

Қор аз муқаддима, қор боб, хулоса, тавсияҳо ва рӯйхати адабиёт иборат аст. Сохтори диссертатсия пайдарпай буда, аз гузоштани масъала то санҷиши таҷрибавӣ ва ҷамъбасти натиҷаҳо бо мантиқ пеш меравад. Дар муқаддима мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот равшан нишон дода шудаанд ва ҳонанда аз аввал мефаҳмад, ки муаллиф кадом масъалаи илмиро ҳал кардан меҷӯяд.

Боби якум ҳамчун қисми назариявӣ вазифаи хубро иҷро мекунад. Дар он маълумот оид ба глитсерол ва ҳосилаҳои он, афзоиштанзимкунандаҳо, хусусиятҳои биологӣ ва агрономии лӯбиё, инчунин масъалаҳои марбут ба бемориҳои ин зироат оварда шудаанд. Муаллиф кӯшиш кардааст, ки мавзӯро танҳо аз тарафи химиявӣ шарҳ надиҳад, балки онро бо физиологияи рушд, мубодилаи моддаҳо ва ҳолати умумии растанӣ пайваст намояд. Ин барои ихтисоси 1.5.12. муҳим аст.

Боби дуюм ба объект ва усулҳои таҳқиқот бахшида шудааст. Аз тавсифи усулҳо маълум мешавад, ки кор танҳо ба мушоҳидаи умумӣ таъяс намекунад. Дар он шароити таҷриба, санҷишҳои лабораторӣ ва сахроӣ, баҳодиҳии сабзишу афзоиш, таҳлили таъсири кадмий, арзёбии беҳатарӣ ва истифодаи усулҳои химиявӣ ҷой доранд. Чунин маҷмӯи усулҳо ба муаллиф имкон додааст, ки масъалаи таҳқиқотро аз чанд тараф бинад.

Боби сеюм қисми муҳимтарини натиҷаҳои таҷрибавиро дар бар мегирад. Дар ин ҷо таъсири ҳосилаҳои глитсерол ба сабзиш, инкишоф, баъзе нишондиҳандаҳои физиологӣ ва ҳолати умумии растанӣ нишон дода шудааст. Муҳим он аст, ки муаллиф танҳо як натиҷаи мусбатро ҷудо намекунад, балки вобастагии таъсирро аз навъи пайвастагӣ ва концентратсия баррасӣ мекунад. Барои кори физиологӣ ин равиш дуруст аст, зеро таъсири модда ба растанӣ ҳамеша аз миқдор ва шароити истифода вобаста мебошад.

Боби чорум хусусияти ҷамъбасти ва таҳлилий дорад. Дар он натиҷаҳои гирифташуда аз нуқтаи назари робитаи байни нишондиҳандаҳои физиологӣ, биохимиявӣ ва ҳосилнокӣ маънидод карда мешаванд. Маҳз дар ҳамин боб дида мешавад, ки натиҷаҳои лабораторӣ бо маълумоти сахроӣ ва тавсияҳои амалӣ пайваст мешаванд. Ин қисми кор барои хонанда муҳим аст, зеро нишон медиҳад, ки таҳқиқот танҳо дар сатҳи таҷриба намонда, ба масъалаи истифодаи моддаҳо дар парвариши лӯбиё наздик мешавад.

Дар диссертатсия якҷанд самти натиҷаҳо ҷолиби диққатанд. Пеш аз ҳама, омӯзиши таъсири кадмий ва ҷавоби лӯбиё ба ин омил нишон медиҳад, ки муаллиф ба масъалаи устувории растанӣ ба омилҳои номусоид таваҷҷуҳ кардааст. Паст шудани сабзиш, тағйирёбии реша ва дигар нишондиҳандаҳо дар чунин таҷрибаҳо барои физиологияи растанӣ нишонаҳои муҳим ба ҳисоб мераванд.

Қисми марбут ба таъсири ҳосилаҳои глитсерол ба сабзиш ва афзоиш аҳамияти асосӣ дорад. Аз маълумоти пешниҳодшуда бармеояд, ки баъзе пайвастагиҳо дар концентратсияи муайян метавонанд таъсири мусоид нишон

диҳанд. Ин натиҷаҳо барои интихоби минбаъдаи моддаҳои умедбахш ва санҷиши онҳо дар шароити васеътар заминаи илмӣ медиҳанд.

Қисми марбут ба композити полисулфидӣ-глитсеролӣ низ арзиши амалӣ дорад. Пайвасти кардани натиҷаҳои физиологӣ бо масъалаи бемориҳои лӯбиё нишон медиҳад, ки муаллиф ба кори худ аз нуқтаи назари як масъалаи воқеии кишоварзӣ муносибат кардааст. Ин ҷиҳат диссертатсияро аз таҳқиқоти танҳо лабораторӣ фарқ мекунад.

Истифодаи ИС-спектроскопия ва масс-спектрометрия ба кор рағби байнисоҳавӣ медиҳад. Албатта, чунин таҳлилҳо барои пурра кушодани механизмҳо боз таҳқиқоти иловагӣ талаб мекунанд, вале дар доираи диссертатсияи пешниҳодшуда онҳо барои тасдиқ, шарҳи натиҷаҳо мавқеи ва масъалаи воқеии соҳаи биохимия муносибдоранд.

Навгониҳои илмӣ кор дар он дида мешавад, ки таъсири баъзе ҳосилаҳои глитсерол ба лӯбиё ба таври маҷмӯӣ омӯхта шудааст. Муаллиф на танҳо сабзиш ва афзоиш, балки ҳолати физиологӣ, баъзе нишондиҳандаҳои биохимиявӣ, устувории растанӣ ва имконияти истифодаи амалӣро дар як низомии таҳқиқотӣ ҷамъ овардааст.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳо метавонанд барои интихоби моддаҳои нисбатан самаранок ва муайян кардани концентратсияҳои мувофиқ дар парвариши лӯбиё истифода шаванд. Тавсияҳои пешниҳодшуда барои санҷишҳои минбаъдаи саҳроӣ ва корҳои агрофизиологӣ заминаи хуб медиҳанд.

Дар баробари ҷиҳатҳои мусбат, чанд пешниҳодро низ зикр кардан мумкин аст. Дар қисми назариявӣ хуб мебуд, ки муқоисаи натиҷаҳои муаллиф бо адабиёти муосири хориҷӣ каме васеътар оварда шавад. Ҳамчунин дар шарҳи механизмҳои таъсир робитаи байни ҳолати пигментӣ, ҳолати обии растанӣ ва нишондиҳандаҳои ҳосилнокӣ метавонист равшантар нишон дода шавад.

Ин эродҳо хусусияти тавсиявӣ доранд. Онҳо арзиши илмӣ ва амалии диссертатсияро паст намекунанд, балки бештар самтҳои идомаи таҳқиқотро нишон медиҳанд.

Дар мачмӯъ, диссертатсияи Нозимова Маъмура Саҳобиевна кори мустақил, анҷомёфта ва дорои аҳамияти илмӣ мебошад. Дар он масъалаи таъсири ҳосилаҳои глитсерол ба лӯбиё аз мавқеи физиология ва биохимияи растаниҳо баррасӣ шуда, натиҷаҳо бо маълумоти таҷрибавӣ асоснок гардидаанд.

Аз рӯйи мазмун, ҳаҷми корҳои иҷрошуда, наwgонии илмӣ ва аҳамияти амалии натиҷаҳо, диссертатсия ба талаботи пешниҳодшаванда барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ ҷавобгӯ мебошад. Нозимова Маъмура Саҳобиевна сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 1.5.12. Физиология ва биохимияи растаниҳо мебошад.

Такриздиханда:



Ҳамроева Холида Муҳаммадиевна

номзади илмҳои биологӣ,
муаллими калони кафедраи
биохимияи МДТ “ДДТТ ба номи
Абуалӣ ибни Сино”

Суроға: индекс 734000, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Исмоили Сомонӣ,
кӯчаи Заҳматобод, хонаи 60.

Тел.: (+992) 777-00-30-79

E-mail: kholidahamroeva@gmail.com

Имзои Ҳамроева Х.М.-ро тасдиқ мекунам:

сардори шӯъбаи кадрҳо
н.и.т., дотсент



Сафарзода Б.И.

Суроғаи муассиса:

индекс 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино,
кӯчаи Сино 29-31.

Тел.: (+992) 44-600-36-55

E-mail: info@tajmedun.tj

« 4 » 08 соли 2026